

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку і аудиту

Реферат

Кваліфікаційної роботи

**На здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 Облік і оподаткування**

за магістерською програмою професійного спрямування
Міжнародний облік, аналіз і оподаткування

на тему: **«Облік і контроль розрахунків з дебіторами на прикладі ТОВ
«АЛАН»»**

Виконавець:

студент 6 курсу 3 групи
обліково-економічного факультету

Косенкова Ольга Андріївна

Науковий керівник:

к.е.н Бойко Ольга Станіславівна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Невід'ємною частиною фінансово-господарської діяльності кожного суб'єкта господарювання є операції розрахунків з дебіторами, які пов'язані з надходженням грошових коштів. Існуюча нестабільність економічної ситуації на ринку України призводить до збільшення ризиків при продажу товарів, робіт, послуг з відстрочкою оплати. Дебіторська заборгованість значно погіршує фінансовий стан підприємства, вона є причиною знерушення грошових коштів, відверненням їх з господарського обороту, що призводить до зниження темпів виробництва і показників діяльності підприємства, оскільки прострочена дебіторська заборгованість з минувшим терміном позивної давнини підлягає віднесенню на збитки підприємства.

Одним з найбільш проблемних питань у бухгалтерському обліку дебіторської заборгованості – це суперечності між бухгалтерським та податковим обліком у таких напрямках, як формування резерву сумнівних боргів, облік сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості та ін.

Дослідженню проблем обліку та контролю розрахунків з дебіторами присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема, таких як Ф.Ф. Бутинець, Б.І. Валуєв, С.Ф. Голов, В.І. Єфіменко, В.М. Костюченко, Г.О. Москалюк, О.М. Петрик, В.В. Сопко, В.Г. Швець, В.О. Шевчук та інші. Вивчення наукових праць та практика господарської діяльності свідчать про те, що низка проблем організації обліку та контролю дебіторської заборгованості в ринкових умовах є дискусійними та потребують подальших досліджень та наукових розробок.

Необхідність теоретичного обґрунтування і розробки практичних рекомендацій щодо обліку заборгованості підприємств обумовили вибір теми кваліфікаційної роботи та її актуальність.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає у дослідженні питань обліку, контролю та аналізу дебіторської заборгованості, виявленні існуючих проблем, пов'язаних з обліком розрахунків з дебіторами, та пошук шляхів вирішення даних проблем.

Реалізація мети дослідження зумовила постановку та вирішення наступних завдань:

- визначити економічну сутність, класифікацію та оцінку дебіторської заборгованості;
- надати загальну організаційно-економічну характеристику підприємства, проаналізувати основні показники, що характеризують фінансово-економічний стан підприємства;
- оцінити стан внутрішнього контролю дебіторської заборгованості на підприємстві;
- проаналізувати динаміку та структуру дебіторської заборгованості на підприємстві;
- сформулювати пропозиції по зменшенню обсягу дебіторської заборгованості і її впливу на фінансовий результат.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процеси обліку та контролю в діяльності Товариства з обмеженою відповідальністю «АЛАН».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних питань пов'язаних з обліком розрахунків суб'єктів господарювання з дебіторами.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань використано як загальнонаукові методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція, аналогія, абстрагування, конкретизація), так і емпіричні (документування, розрахунково-аналітичні та балансово-звітні прийоми). Окрім того, застосовано методи теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття економічного змісту дебіторської заборгованості; комплексного і системного підходів – для

дослідження якості обліку заборгованості та розроблення методичного підходу до класифікації в системі управління підприємством; методи формалізації – для розробки концептуальних основ обліку і контролю заборгованості в системі управління підприємством; абстрактно-логічні – для формулювання теоретичних висновків і узагальнень.

Інформаційна база дослідження представлена законодавчими, нормативними актами, інструкціями, збірниками наукових праць, підручниками, енциклопедіями, стандартами бухгалтерського обліку, інформацією друкованих та електронних періодичних видань, а також бухгалтерські дані ТОВ «АЛАН» відносно організації обліку дебіторської заборгованості.

Публікації та апробація результатів дослідження.

Прийнято до друку статтю до Наукового вісника ОНЕУ «Деякі проблеми обліку дебіторської заборгованості»

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ»** розглянуто сутність, види та оцінка дебіторської заборгованості підприємств, нормативне забезпечення обліку та контролю дебіторської заборгованості, облік дебіторської заборгованості згідно МСФЗ.

У другому розділі **«ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПОРЯДОК ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «АЛАН»** проаналізовано організаційно-економічний стан об'єкта дослідження, розкрито особливості формування первинного, аналітичного і синтетичного дебіторської заборгованості, організація інвентаризації, а також запропоновані напрямки поліпшення організації обліку дебіторської заборгованості

У третьому розділі **«ДІЮЧА СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА АНАЛІЗУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ТОВ «АЛАН» У ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНОМУ АСПЕКТІ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ»** проведено аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства, наведена методика проведення контролю дебіторської заборгованості, внесені пропозиції щодо підвищення фінансового стану підприємства, побудована економіко-математична модель на основі фінансових показників підприємства для вивчення взаємозв'язку фінансового результату від факторів, які впливають на його величину методами кореляційно-регресійного аналізу.

Аналіз динаміки отриманого прибутку ТОВ «АЛАН»

Показники	2015	2016	Відхилення	
			(+, -) тис. грн.	у %
01	02	03	04	05
1. Прибуток від основної операційної діяльності	52119	144680	922561	277,6
2. Результат від інших операцій, які пов'язані з операційною діяльністю:	-9673	-68905	-52232	712,34
2.1. Інші операційні доходи;	6779	37580	30801	554,4
2.2. Інші операційні витрати	16452	106485	90033	647,25
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	42446	75775	33329	178,52
4. Результат від фінансової та інвестиційної діяльності:	-6102	-15110	-9008	247,62
4.1. Доход від участі в капіталі;	-	-	-	-
4.2. Втрати від участі в капіталі;	-	-	-	-
4.3. Інші фінансові доходи;	9	262	253	2911,11
4.4. Інші доходи;	8368	1	-8367	0,01
4.5. Фінансові витрати	28	875	847	3125
4.6. Інші витрати;	14451	14498	47	100,33
5. Фінансові результати до оподаткування	36344	60665	24321	166,92
6. Витрати з податку на прибуток	-8268	19413	11145	234,8
7. Чистий фінансовий результат	28076	41252	13176	146,93

Динаміка складу і структури дебіторської заборгованості ТОВ «АЛАН»

Показники	2016 р., на початок року	Питома вага, %	2016 р., на кінець року	Питома вага, %	Абсолютне відхилення +,-	Відносне відхилення , % (темп зростання)
01	02	03	04	05	06	07
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги: первісна вартість	102572	-	58050	-	-44522	56,59
чиста реалізаційна вартість	102572	89,83	58050	73,29	-44522	56,59
резерв сумнівних боргів	0	0	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за рахунками:	11616	-	21155	-	9539	182,12
за бюджетом	2554	2,24	1865	2,36	-688	73,02
за виданими авансами	8912	7,8	18607	23,49	9695	208,79

Аналіз ліквідності ТОВ «АЛАН»

Показники	Розрахунок	На початок періоду	На кінець періоду	Відхилення (+,-)
01	02	03	04	05
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{A_1}{\Pi_1 + \Pi_2}$	0,048	0,35	0,302
Коефіцієнт проміжної ліквідності	$\frac{A_1 + A_2}{\Pi_1 + \Pi_2}$	1,153	0,925	-0,228
Коефіцієнт покриття (загальний коефіцієнт ліквідності)	$\frac{A_1 + A_2 + A_3}{\Pi_1 + \Pi}$	1,943	1,938	-0,005

Показники ділової активності підприємства

Показники	За попередні рік	За звітний рік	Норматив	Зміна
01	02	03	04	05
Коефіцієнт оборотності активів	2,043	2,539	збільшення	0,496
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	5,449	5,797	збільшення	0,348
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	10,246	13,739	збільшення	3,493
Строк погашення дебіторської заборгованості (днів)	35	26	зменшення	-9
Строк погашення кредиторської заборгованості (днів)	34	32	зменшення	-2
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	11,644	12,299	збільшення	-0,345
Коефіцієнт оборотності основних засобів	3,604	5,03	збільшення	1,426

Основні показники рентабельності ТОВ «АЛАН» за 2015-2016 рр.

№	Показник	Рік	
		2015	2016
01	02	03	04
1	Рентабельність сукупного капіталу	5,62	0,004
2	Рентабельність власного капіталу	7,08	0,006
3	Валова рентабельність реалізованої продукції	6,91	7,41
4	Операційна рентабельність реалізованої продукції	4,34	1,12
5	Чиста рентабельність реалізованої продукції	2,87	0,002
6	Загальна рентабельність виробничих запасів	17,76	22,88
7	Загальна рентабельність підприємства	7,06	9,41

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження теоретико-методичних питань, критичної оцінки діючої практики обліку та контролю дебіторської заборгованості на вітчизняних підприємствах було встановлено, що у теперішній час спостерігається криза неплатежів. Тому важливим завданням стає вивчення, керування і аналіз дебіторської заборгованості, оскільки недбале ставлення до дебіторської заборгованості приводить до уповільнення розрахунків та погіршення фінансового стану підприємства.

Для прийняття управлінських рішень важливе значення має повнота і об'єктивність інформації, пов'язаної з дебіторською заборгованістю. Вирішення багатьох проблемних питань дозволить значно вдосконалити організацію та методику обліку розрахунків з дебіторами. Створення ефективної системи контролю за якістю обліку розрахунків з дебіторами вимагає розробки чіткої та досконалої класифікації дебіторської заборгованості, уніфікації способів її оцінки та документів аналітичного обліку. Це, відповідно, дозволить накопичувати інформацію про розрахунки з дебіторами з різними рівнями деталізації і узагальнення.

Одним із поширених факторів зниження ефективності управління дебіторською заборгованістю є порушення співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю. Постійне перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською може призвести до фінансової нестабільності підприємства. Створення ефективної моделі обліку дебіторської заборгованості дозволить уникнути ризиків неплатоспроможності і зниження показників ліквідності внаслідок отримання об'єктивної та своєчасної інформації для прийняття оптимальних управлінських рішень.

Аналіз основних показників, що характеризують фінансово-економічний стан діяльності підприємства ТОВ «АЛАН» показав, що підприємство є

фінансове нестійке, рентабельність діяльності підприємства свідчить про зменшення ефективності господарської діяльності, пов'язаної з отриманням прибутку. Окремо було проведено розрахунок показників дебіторської заборгованості. Виходячи з розрахунків, можна сказати, що найбільшу частку су складі дебіторської заборгованості займає заборгованість покупців. В загальному обсязі оборотних коштів відбулося зростання дебіторської заборгованості. Позитивним є збільшення коефіцієнту оборотності дебіторської заборгованості та зменшення строку погашення заборгованості.

Застосування методів економіко-математичного моделювання для цілей підвищення ефективності діяльності ТОВ «АЛАН» показало, що поліпшення оборотності дебіторської заборгованості на ТОВ «АЛАН» пов'язано із підвищенням якості виробленої продукції. Тому можуть бути прийняті наступні рішення щодо формування напрямів підвищення конкурентоспроможності. Особливу увагу ТОВ «АЛАН» слід приділити стратегії підвищення якості товару як найважливішої складової стратегії підприємства. Крім того, комплексний показник конкурентоспроможності за споживчими властивостями можна покращити за допомогою росту показника престижності торговельної марки ТОВ «АЛАН», зокрема за допомогою: а) зміни системи стимулювання офіційних дистриб'юторів ТОВ «АЛАН»»; б) зміни у черговій рекламній кампанії ТОВ «АЛАН» концепції представлення іміджу підприємства як такого, що виготовляє продукцію з натуральної та екологічної сировини.

Дослідивши порядок організації первинного, аналітичного і синтетичного обліку на підприємстві ми дійшли висновку, що в цілому він відповідає вимогам чинного законодавства з цього питання і ведеться із застосуванням типових форм первинних документів зі складанням відповідних бухгалтерських проведення, проте існують певні недоліки.

По-перше, відсутній графік документообігу відносно документів які обліковують дебіторську заборгованість, що призводить до виникнення

проблем, пов'язаних з плануванням роботи, визначенням причин збоїв основних господарських процесів, визначенням відповідальних осіб, незадоволенням працівників оцінкою їхньої роботи.

По-друге, на підприємстві не сформований резерв сумнівних боргів, що може спричинити заниження оцінки зобов'язань та витрат і завищення оцінки активів і доходів підприємства.

По-третє, відсутність відділу контролю.

З метою усунення виявлених недоліків і підвищення ефективності організації обліку і контролю дебіторської заборгованості та його подальшого вдосконалення в роботі було запропоновано ввести певні заходи.

Для ефективного управління дебіторською заборгованістю пропонуємо ТОВ «АЛАН» вести систему управління дебіторською заборгованістю, яка буде складатися з двох блоків. Перший блок – це запровадження кредитної політики на підприємстві, другий блок – запровадження використання методів управління своєчасності оплати.

Для більш ефективної організації обліку на підприємстві необхідно розробити та затвердити графік документообігу щодо обліку розрахунків за дебіторською заборгованістю та претензіями, інструкції по заповненню первинних документів, наказ про ведення претензійно-позовної роботи на підприємстві.

Необхідно внести до наказу про облікову політику пункт, в якому буде зазначено створення та метод резерву сумнівних боргів.

Запровадження у практичну діяльність запропонованих рекомендацій сприятиме подальшому вдосконаленню організації обліку дебіторської заборгованості ТОВ «АЛАН», і тим самим позитивно вплине на конкурентоспроможність підприємства, нарощуючи його економічний потенціал.

АНОТАЦІЯ

Косенкової О.А.,

«Облік і контроль розрахунків з дебіторами на прикладі ТОВ «АЛАН»»
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності
«071 Облік і оподаткування»

за магістерською програмою «Облік, аудит та оподаткування в управлінні підприємств за
видами економічної діяльності»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2017 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – Товариство з обмеженою відповідальністю «АЛАН».

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю розрахунків з дебіторами.

Проаналізовано економічну сутність, класифікацію та оцінку дебіторської заборгованості, основні показники, що характеризують фінансово-економічний стан підприємства, оцінено стан внутрішнього контролю, динаміку та структуру дебіторської заборгованості на підприємстві.

Запропоновано впровадження методики розрахунку резерву сумнівних боргів, удосконалити систему внутрішнього контролю.

Ключові слова: облік, контроль, дебіторська заборгованість, резерв, інвентаризація.

ANNOTATION

Kosenkova Olga,

«Accounting and control of settlements with debtors on the example of LLC ALAN»,
thesis for Master degree in specialty «Accounting and taxation»
under the program «Accounting, audit and taxation in the management of enterprises by types of
economic activity»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2017

Thesis consists of three chapters. Object of study Limited Liability Company "ALAN".

Diploma thesis deals with theoretical aspects of accounting and control of settlements with debtors.

The economic essence, classification and estimation of receivables are analyzed, the main indicators characterizing the financial and economic state of the enterprise are estimated, the state of internal control, dynamics and structure of receivables in the enterprise are estimated.

The introduction of the methodology for calculating the reserve of doubtful debts, and improving the system of internal control is proposed.

Keywords: accounting, control, accounts receivable, reserve, inventory.